

Špela Barle

Šolska svetovalna služba kot vir podpore mladostnikom pri spoprijemanju z razvojnimi nalogami in izzivi v odraščanju

Povzetek: V prispevku se osredotočamo na podporo šolskih svetovalnih delavcev mladostnikom pri spoprijemanju z razvojnimi nalogami in izzivi v odraščanju. V teoretičnem delu pokažemo, da se mladostniki v procesu odraščanja srečujejo z različnimi razvojnimi nalogami in izzivi. Pri tem so jim v podporo predvsem osebe v njihovem neposrednem življenjskem okolju (družina, prijatelji), lahko pa tudi šolska svetovalna služba. V empiričnem delu ugotavljamo, kako pogosto se mladostniki obračajo k šolskim svetovalnim delavcem po podporo, s katerimi temami in kako so zadovoljni z dobljeno podporo. Rezultati raziskave kažejo, da se mladostniki k šolskim svetovalnim delavcem le redko obrnejo po podporo. Če pa že, je to največkrat v zvezi s šolo. Z dobljeno podporo šolskih svetovalnih delavcev so mladostniki na splošno zadovoljni. Ugotavljamo torej, da mladostniki v manjši meri prepoznajo šolske svetovalne delavce kot možen vir podpore pri spoprijemanju z razvojnimi nalogami in izzivi v odraščanju. Zato bi bilo smiselno okrepiti razvojno-preventivno dejavnost šolskih svetovalnih delavcev in delo v posameznih oddelkih ter tako poskrbeti za večjo prepoznavnost šolskih svetovalnih delavcev kot pomembnega vira podpore mladostnikom pri odraščanju.

Ključne besede: mladostniki, razvojne naloge, težave, stiske, viri podpore, šolski svetovalni delavci

UDK: 37.048.2

Znanstveni prispevek

Špela Barle, profesorica pedagogike, Osnovna šola Staneta Žagarja Kranj, Cesta 1. maja 10a, SI-4000 Kranj, Slovenija; e-naslov: spela.barle@gmail.com

Uvod

Šolska svetovalna služba, kot jo poznamo v Sloveniji, je nepogrešljiv del vsake šole, saj je usmerjena tako v osebno svetovalno delo z učenci kot tudi v skupni šolski prostor (Resman 1999a, str. 78). Svetovalna služba, ki deluje v javni šoli, svetuje učencem, vajencem, dijakom, učiteljem in staršem; sodeluje z učitelji in vodstvom šole pri načrtovanju, spremljanju, evalvaciji razvoja šole in opravljanju vzgojno-izobraževalnega dela ter opravlja poklicno svetovanje (ZOFVI 2017, 67. člen). Pri izvajanju svoje temeljne naloge pomaga vsem udeležencem v šoli in sodeluje z njimi ter po potrebi tudi z zunanjimi ustanovami (Programske smernice ... 2008a, 2008b, str. 7). Šolski svetovalni delavci prek svetovalnega odnosa vstopajo v stik z različnimi udeleženci, med drugim tudi z mladostniki, ki v šolo prihajajo s številnimi vprašanji, skrbmi in težavami, ter jim s svojim strokovnim znanjem pomagajo pri njihovem obvladovanju (prav tam, str. 7–9).

Svetovalna služba ima v slovenskih vrtcih in šolah dolgo tradicijo, vendar je bilo kljub temu opravljenih relativno malo raziskav, ki bi preučevale njeno delovanje (Vogrinc in Krek 2012, str. 5). Omeniti velja predvsem raziskavo *Koncept svetovalnega dela v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (Resman idr. 1999), raziskavo o delovanju svetovalne službe (Vogrinc in Krek 2012) in raziskavo o vlogi svetovalne službe v šoli (Gregorčič Mrvar idr. 2020). Še posebej redke so tiste, ki preučujejo sodelovanje in svetovalno delo svetovalnih delavcev z mladostniki v slovenskem prostoru (Gregorčič Mrvar in Šarić 2018, str. 21). Še redkejša pa one, v katerih preučujejo pogled mladostnikov na podporno vlogo šolskih svetovalnih delavcev mladostnikom pri spoprijemanju z razvojnimi nalogami in izzivi v odraščanju. Zaradi tega pomanjkanja smo se lotili raziskave, v kateri smo preučevali vprašanja, težave in stiske mladostnikov v njihovem osebni, družinski in šolskem življenju, načine spoprijemanja z njimi in podporno vlogo šolskih svetovalnih delavcev pri tem (Barle 2020). Raziskava je precej obsežna, zato bomo v tem prispevku predstavili le nekaj njenih izsledkov.

Razvojne naloge mladostnikov in izzivi v odraščanju ter spoprijemanje z njimi

M. Zupančič (2009, str. 511) mladostništvo opredeli kot »razvojno obdobje med koncem otroštva in začetkom zgodnje odraslosti, torej med približno 11.–12. in 22.–24. letom starosti«. Gre za prehodno obdobje, za katero so značilne fiziološke, anatomske in psihološke spremembe, ki se jim morajo mladostniki prilagoditi v spreminjajočem se socialno-kulturnem okolju (Pinter 2015, str. 35). Posameznike pa v tem obdobju zaznamujejo negotovost, zbežanost in tavanje pri iskanju samega sebe (Horvat in Magajna 1987, str. 233).

Razvoj vsakega otroka oz. mladostnika je drugačen ter ne poteka v celoti gladko in brez težav (Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 43; Gutgesell in Payne 2004, str. 79). Vsi mladostniki pa se v procesu odraščanja spoprijemajo z različnimi razvojnimi nalogami. Razvojne naloge »predstavljajo znanja, stališča, spretnosti, načine vedenja, ki jih mora posameznik usvojiti v določenem obdobju svojega življenja in v določenem družbeno-zgodovinskem kontekstu« (Zupančič 2009, str. 521). Po Havinghurstu (v Zupančič 2009, str. 521–522) se mladostniki spoprijemajo z osmimi razvojnimi nalogami: (1) *prilagajanje na telesne spremembe*; (2) *čustveno osamosvajanje od družine in drugih odraslih*; (3) *oblikovanje družbene spolne vloge*; (4) *oblikovanje novih stabilnih socialnih odnosov z vrstniki*; (5) *razvoj družbeno odgovornega vedenja*; (6) *priprava na poklicno delo*; (7) *priprava na partnerstvo in družino*; (8) *oblikovanje vrednotne usmeritve*. Za posameznika je pomembno, da uspešno obvladuje razvojne naloge v posameznem razvojnem obdobju, saj to vodi do osebnega zadovoljstva in družbenega odobravanja ter poveča verjetnost, da bo uspešno obvladoval tudi razvojne naloge v naslednjem razvojnem obdobju (Gavazzi idr. v Zupančič 2009, str. 521). Večina mladostnikov uspešno obvladuje razvojne naloge, nekateri pa se pri tem soočajo z različnimi vprašanji, dvomi in krizami (Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 43; Gregorič Kumperščak 2012, str. 95).

V razvitem evropskem prostoru so se v zadnjih desetletjih okoliščine odraščanja in možnosti za vstop v odraslost močno spremenile in zaostrole (Glonar-Vodopivec 2001, str. 17; Ule 2012, str. 21). Danes je za mlade pri nas in v zahodnem svetu značilna naraščajoča negotovost prehodov v odraslost (Nastran Ule 2002, str. 224). Zaradi novih negotovosti in vse večjih težav, povezanih s ključnimi življenjskimi področji, mladostniki postajajo vse bolj ranljivi in občutljivi. To pa odseva tudi v njihovih stiskah (Zupanič in Jeriček Klanšček 2012, str. 23).

Že obvladovanje posameznih razvojnih nalog je za mladostnike izziv in jim povzroča različna vprašanja, težave in stiske. Če pa so temu dodane še nekatere obremenjujoče, stresne okoliščine in pritiski, se lahko mladostniki soočajo z različnimi stiskami in težavami. Nekatere težave so v obdobju odraščanja pričakovane in za mladostnika lažje obvladljive, nekatere pa so bolj resne in kompleksne ter zahtevajo dolgotrajno obravnavo in sodelovanje več strokovnjakov (Gregorčič Mrvar 2015, str. 184).

Mladostniki različno obvladujejo razvojne naloge ter se spoprijemajo z vprašanji, težavami in stiskami, s katerimi se srečujejo med odraščanjem (Gregorčič Mrvar

idr. 2020, str. 44). Nekateri to počnejo sami (aktivirajo svoje notranje vire za obvladovanje težav), drugi poiščejo podporo pri vrstnikih in/ali odraslih (prav tam, str. 44–45; Mikuš Kos 2017, str. 277). Mladostnikom podporo dajejo predvsem osebe v njihovem neposrednem življenjskem okolju (družina, prijatelji, vrstniki idr.) (Mikuš Kos 2017, str. 266).

Ob družini in vrstnikih so mladostnikom pomemben vir podpore v težavah in stiski tudi šola in druge institucije (npr. zdravstvena ustanova, center za socialno delo, svetovalnica za otroke in mladostnike). Te bi »morale v medsebojnem sodelovanju skrbeti za krepitev varovalnih dejavnikov v okolju otrok in mladostnikov, torej za zagotavljanje podpornega socialnega okolja, omogočanje in spodbujanje kakovostnih odnosov, spodbujanje socialne vključenosti, sodelovanja, izboljševanje varnosti, krepitev enakosti in socialne pravičnosti itd.« (Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 45–46).

Čeprav je šola za mnoge mladostnike prostor stresnih, marsikdaj tudi travmatskih doživetij, je za veliko večino pomemben vir podpore v težavah in stiski. Šola kot institucija naj bi preprečevala stres, travme in slabe izkušnje (Mikuš Kos 2017, str. 271). Prav tako naj bi krepila pozitivne izkušnje mladostnika, kompenzirala deficite v družinski socializaciji ali posledice socialne prikrajšanosti ter s tem pomembno varovala duševno zdravje mladostnikov. Učitelji, šolski svetovalni delavci in prostovoljci, ki delujejo v okviru šole, lahko mladostnikom v stiski ponudijo informacije, nasvete, čustveno podporo in svetovanje, za marsikaterega mladostnika pa so tudi edini zunajdružinski vir podpore (prav tam, str. 271–272). Šola in pozitivni psihosocialni procesi v njej so lahko pomembni varovalni dejavniki za vse šolajoče se mladostnike (ne pa nujno). Največjega pomena so za mladostnike, ki odraščajo v neugodnem družinskem in socialnem okolju (prav tam, str. 74).

Podpora šolskih svetovalnih delavcev pri spoprijemanju mladostnikov s težavami in stiskami

Pomemben vir podpore mladostnikom pri soočanju z razvojnimi nalogami, težavami in stiskami ter njihovem premagovanju je tudi šolska svetovalna služba, in sicer tako z oblikovanjem šolske klime in kulture kot z zagotavljanjem pomoči učencem/dijakom v stiski (Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 46; prim. Mikuš Kos 2017).

Svetovalni delavci prek svetovalnega odnosa vstopajo v stik z mladostniki, ki v šolo prihajajo s številnimi vprašanji, težavami in stiskami, ter jim s svojim strokovnim znanjem pomagajo pri njihovem obvladovanju (Programske smernice ... 2008a, 2008b, str. 7–9). Po Boru idr. (2002, str. 15–16) lahko svetovanje pomaga učencem pri raziskovanju lastnih težav in jim omogoča vpogled v dejavnike, ki so v ozadju teh težav. Učencem omogoča, da se pogovarjajo o težavah v medosebnih odnosih in o spoprijemanju s temi težavami, da skozi svetovalni proces prepoznajo in razvijejo lastne uporabne strategije spoprijemanja s težavami ter da dobijo vpogled v tehnike spoprijemanja z njimi. Svetovanje učencem tudi pomaga prepoznati vire podpore, ki so na voljo in bi jim lahko bili v pomoč pri spoprijemanju s težavami, a jih še niso uporabili (npr. podpora družine, vrstnikov, strokovnjakov), spodbuja

odločanje ter jim omogoča tudi raziskovanje in preverjanje njihove slabe telesne sheme in nizke samopodobe (prav tam).

Raziskave, ki preučujejo stališča in pričakovanja mladostnikov do dela šolske svetovalne službe, so v slovenskem prostoru precej redke. Omeniti velja raziskavo *Koncept svetovalnega dela v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (Resman idr. 1999), ki je pokazala, da med šolskimi svetovalnimi delavci in učenci/dijaki obstaja določen prepad (Resman 1999b, str. 301). Čeprav učenci/dijaki na splošno zaupajo svetovalnim delavcem in so z njimi tudi pripravljeni razpravljati, se nanje redko obračajo po nasvet in pomoč. Učenci/dijaki se na svetovalnega delavca obrnejo predvsem, ko gre za vprašanja, povezana z učenjem, učnimi težavami in poklicnim odločanjem. Ob bolj intimnih vprašanjih pa se po pomoč in nasvet raje obrnejo k osebam, ki so jim osebno bližje (prav tam). Z dobljeno podporo šolskih svetovalnih delavcev so mladostniki sicer na splošno zadovoljni (prav tam, str. 274).

Najnovejša slovenska raziskava, ki preučuje stališča in pričakovanja otrok in mladostnikov do šolske svetovalne službe, podpira položaj šolske svetovalne službe kot dela podporne strukture v času odraščanja (Šarić idr. 2020, str. 132). Čeprav večina učencev/dijakov ve, da šolski svetovalni delavec ponuja informacije, pomoč, nasvete in se ukvarja s težavnimi primeri in problemi (Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 140), se bolj poredko odločijo za pogovor z njim; slaba polovica učencev/dijakov (46 %) tega ni storila še nikoli (prav tam, str. 148–149). Mladostniki na šolske svetovalne delavce gledajo pozitivno, cenijo njihovo pomoč in jim na splošno zaupajo (Šarić idr. 2020, str. 117). Še vedno pa obstajajo zavore, ki mladostnike odvrtaajo od pogovora s šolskimi svetovalnimi delavci (npr. strah, da bi jih videli drugi, sram) (Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 145–146). S šolskimi svetovalnimi delavci se najpogosteje pogovarjajo o učenju, učnem uspehu in učnih težavah, precej pogosto pa tudi o svojih interesih in sposobnostih, o odnosih s sošolci ter nadaljnjem šolanju in poklicu. Najmanjkrat se z njimi pogovarjajo o socialnih stiskah in spolnosti (prav tam, str. 151). Učenci/dijaki, ki so se odločili za pogovor s svetovalnim delavcem, so z njim večinoma imeli dobre izkušnje (prav tam, str. 153–154).

Kot ugotavljajo P. Gregorčič Mrvar idr. (2020, str. 46), v zadnjih letih število raziskav, ki preučujejo stališča otrok in mladostnikov do šolske svetovalne službe, narašča (gl. npr. Fox in Butler 2007; Gallant in Zhao 2011; Knight idr. 2018; Shi idr. 2014).

K. Knight idr. (2018, str. 382) na podlagi raziskave ugotavljajo, da je šolska svetovalna služba pomembno zatočišče pred pritiski šolskega okolja, v katerem naj bi se mladostniki počutili sprejete, cenjene in podprte. Mladostnikom je pomembno, da se šolski svetovalci povežejo z njimi in jim zagotovijo odprt prostor za pogovor (prav tam, str. 379–380). Šolski svetovalci naj pri tem aktivno poslušajo in ohranjajo zaupnost povedanega (prav tam, str. 380). Prav tako je mladostnikom pomembno, da so jim šolski svetovalci na voljo takrat, ko jih potrebujejo, da verjamejo vanje ter spoštujejo njihova mnenja in odločitve (prav tam, str. 380–382). Posebno pomembna značilnost svetovalnega odnosa je za mnoge mladostnike ta, da imajo na svoji strani nekoga, ki je na položaju moči (prav tam, str. 382).

Tudi C. Fox in Butler (2007) ugotavljata, da mladostniki cenijo prisotnost svetovalne službe na šoli. Kot »uporabno«, »zelo uporabno« in »izjemno uporabno«

je šolsko svetovalno službo ocenilo kar 84 % otrok in mladostnikov (prav tam, str. 102). Po mnenju otrok in mladostnikov je ena glavnih prednosti šolske svetovalne službe ta, da imajo še nekoga (drugega), na katerega se lahko obrnejo in z njim pogovorijo (prav tam, str. 104). Kot prednost otroci in mladostniki prepoznajo tudi zaupnost svetovalne službe. Obenem pa nekateri dvomijo o tej zaupnosti, kar jih odvrca od obiska šolske svetovalne službe (prav tam, str. 105). Ovira pri dostopu do šolske svetovalne službe je tudi »skrb, da bi izvedeli drugi« (prav tam, str. 105–106).

Zanimivi so tudi podatki raziskave, v kateri so preučevali, kako pogosto dijaki dveh pekinških srednjih šol obišejo šolsko svetovalno službo in kako dojemajo šolske svetovalce (Shi idr. 2014). Rezultati kažejo, da je šolskega svetovalca vsaj enkrat obiskala skoraj polovica dijakov (48,9 %). Večina (60 %) od teh je to storila samo enkrat, nekateri pa tudi večkrat (prav tam, str. 523). S šolskimi svetovalci imajo večinoma pozitivne izkušnje: so prijazni, dostopni in znajo stvari jasno razložiti. Slabše izkušnje pa imajo dijaki, ko gre za informacije v zvezi s sprejemom na fakulteto in izbiro poklica (prav tam, str. 523–524).

Namen raziskave

V nadaljevanju predstavljamo del obsežnejše raziskave, katere namen je bil ugotoviti, s kakšnimi vprašanji, težavami in stiskami v svojem osebnem, družinskem in šolskem življenju se danes srečujejo mladostniki, kako se spoprijemajo z njimi in kakšna je podporna vloga šolskih svetovalnih delavcev pri tem (Barle 2020). Iskali smo odgovore na več vprašanj o podporni vlogi šolskih svetovalnih delavcev (prav tam), v prispevku pa bomo obravnavali naslednja raziskovalna vprašanja:

- Kako pogosto se mladostniki po podporo obrnejo k šolskemu svetovalnemu delavcu? Ali se pri tem kažejo razlike med učenci in dijaki?
- S katerimi temami so se mladostniki obrnili po podporo k šolskemu svetovalnemu delavcu?
- Kako so bili mladostniki zadovoljni s podporo šolskih svetovalnih delavcev? Ali se pri tem kažejo razlike med učenci in dijaki?

Metoda

Uporabili smo deskriptivno in kavzalno-eksperimentalno metodo. Z deskriptivno metodo spoznavamo in ugotavljamo, kakšno je pedagoško polje, ne da bi pri tem iskali vzročne povezave. S kavzalno-eksperimentalno metodo pa skušamo pojave predvsem vzročno pojasnjevati (Sagadin 1993, str. 12). Podatke smo pridobili s pomočjo anketnega vprašalnika.

Udeleženci

V priložnostni vzorec smo vključili 166 mladostnikov z območja Ljubljane, od tega 69 fantov (41,6 %) in 97 deklet (58,4 %). Zajeli smo različno stare mladostnike, ki smo jih razdelili v dve starostni skupini. V prvo sodijo mladostniki, stari 13–15 let, v drugo pa mladostniki, stari 17–18 let. Povprečna starost anketiranih mladostnikov je 15,7 let. Med anketiranimi je 80 učencev 8. razreda osnovne šole (48,2 %) in 86 dijakov 3. letnika srednje šole (51,8 %). Z vzorca smo želeli posploševati na hipotetično osnovno množico, ki jo sestavljajo mladostniki, podobni mladostnikom v vzorcu.

Zbiranje podatkov

Podatke, ki smo jih uporabili v raziskovalne namene, smo pridobili v štirih osnovnih in štirih srednjih šolah. Na večini šol smo anketiranje izvedli sami, na treh šolah pa so ga izvedle učiteljice v sklopu pouka. Anketiranje je potekalo maja 2019.

Merski instrument

Anketni vprašalnik zajema 19 vprašanj. Prva tri vprašanja so uvodna in sprašujejo po spolu, starosti in razredu/letniku, ki ga obiskujejo mladostniki. Uvodnim vprašanjem sledijo štiri vprašanja o mladostnikovem doživljanju šole in družine (doma), o njegovih odnosih z drugimi in odnosu do samega sebe; štiri vprašanja o spoprijemanju mladostnikov z vprašanji, težavami in stiskami ter osem vprašanj o vlogi šolskega svetovalnega delavca pri spoprijemanju mladostnikov z vprašanji, težavami in stiskami. Pri vprašanjih, ki vključujejo lestvico stališč Likertovega tipa, so mladostniki označili strinjanje s posamezno trditvijo z vrednostmi 1 – sploh se ne strinjam, 2 – se ne strinjam, 3 – se niti ne strinjam niti strinjam, 4 – se strinjam in 5 – povsem se strinjam. Pri vprašanjih, ki vključujejo ocenjevalno lestvico, so mladostniki ocenili posamezno trditev z ocenami 1 – nikoli, 2 – redko, 3 – včasih, 4 – pogosto in 5 – vedno oz. pri enem od vprašanj z ocenami 1 – to me sploh ni spodbudilo, 2 – to me ni spodbudilo, 3 – to me je delno spodbudilo, 4 – to me je spodbudilo in 5 – to me je zelo spodbudilo, pri zadnjem vprašanju pa z ocenami 1 – to me sploh ne bi spodbudilo, 2 – to me ne bi spodbudilo, 3 – to bi me delno spodbudilo, 4 – to bi me spodbudilo in 5 – to bi me zelo spodbudilo.

Obdelava podatkov

Pridobljene podatke smo obdelali s programom SPSS 22. Prikazali smo jih v preglednicah z absolutnimi frekvencami (f) in strukturnimi odstotki ($f\%$) ter v preglednicah z aritmetičnimi sredinami (\bar{x}) in standardnimi odkloni (σ). Ordinalne spremenljivke v sklopih ocenjevalnih lestvic smo zaradi večje nazornosti pri

prikazovanju podatkov in lažje primerjave posameznih spremenljivk obravnavali kot intervalne, kar smo upoštevali tudi pri interpretaciji rezultatov. Za preverjanje hipoteze o enakosti aritmetičnih sredin dveh spremenljivk smo uporabili Levenov preizkus homogenosti varianc in t-preizkus. Za preverjanje hipoteze neodvisnosti pa smo uporabili χ^2 -preizkus. V primerih, ko pogoja o teoretičnih frekvencah za χ^2 -preizkus nista bila izpolnjena, smo uporabili Kullbackov preizkus.

Rezultati in razprava

Najprej nas je zanimalo, kako pogosto se mladostniki po podporo obrnejo k šolskemu svetovalnemu delavcu. Pri tem smo ugotavljali tudi, ali se med učenci 8. razreda in dijaki 3. letnika glede tega pojavljajo razlike.

		Pogostost iskanja podpore pri šolskem svetovalnem delavcu					Skupaj
		Nikoli	Redko	Včasih	Pogosto	Vedno	
Učenci	f	46	25	4	3	2	80
	f %	57,5	31,3	5,0	3,8	2,5	100,0
Dijaki	f	57	21	6	2	0	86
	f %	66,3	24,4	7,0	2,3	0,0	100,0
Skupaj	f	103	46	10	5	2	166
	f %	62,0	27,7	6,0	3,0	1,2	100,0

Preglednica 1: Pogostost iskanja podpore pri šolskem svetovalnem delavcu glede na status učenca/dijaka

Kot je razvidno iz *Preglednice 1*, se večina (62,0 %) anketiranih mladostnikov še nikoli ni po nasvet ali pomoč obrnila k šolskemu svetovalnemu delavcu. Dobra četrtina (27,7 %) se jih po nasvet ali pomoč k šolskemu svetovalnemu delavcu obrne redko, 6,0 % pa včasih. Izmed vseh anketiranih mladostnikov jih je le pet (3,0 %) odgovorilo, da se po nasvet ali pomoč k šolskemu svetovalnemu delavcu obrnejo pogosto, le dva (1,2 %) mladostnika pa sta odgovorila, da to storita vedno.

Ker pogoji za χ^2 -preizkus niso bili izpolnjeni, smo uporabili Kullbackov preizkus. Vrednost Kullbackovega preizkusa ($2\hat{I} = 4,685$; $g = 4$; $\alpha = 0,321$) ni statistično pomembna. Hipotezo neodvisnosti smo obdržali. O osnovni množici ne moremo trditi ničesar.

Večina (62,0 %) anketiranih mladostnikov torej še nikoli ni iskala nasveta ali pomoči pri šolskem svetovalnem delavcu, za kar je več možnih razlogov. Navedli bomo le nekatere. Prvi, najverjetnejši razlog je, da mladostniki svoje težave in stiske bolj ali manj uspešno rešujejo sami in/ali ob podpori drugih ljudi (zlasti družine, prijateljev, vrstnikov) in potemtakem nimajo potrebe po iskanju podpore pri šolskem svetovalnem delavcu (Fox in Butler 2007, str. 104). V tem primeru podatek, da se mladostniki le redko obrnejo po podporo k šolskemu svetovalnemu delavcu, sploh ni presenetljiv. Drugi razlog je dvom mladostnikov o tem, da bi šolski

svetovalni delavec spoštoval načelo zaupnosti (prav tam, str. 105). Kot ugotavljata C. Fox in Butler (prav tam), mladostniki zaupnost prepoznavajo kot prednost šolske svetovalne službe in hkrati kot oviro za obisk svetovalnega delavca. Pomemben razlog, da se nekateri mladostniki ne odločijo za obisk šolskega svetovalnega delavca, sta tudi sram in strah, da bi jih videli drugi učenci (Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 145–146). Dvom in stigma, povezana s svetovalnim delom, sta po ugotovitvah nekaterih avtorjev (Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 146; Resman 1999b, str. 269) pomembna dejavnika, ki vplivata na to, ali bo mladostnik iskal podporo pri šolskem svetovalnem delavcu ali ne. Nekateri mladostniki se na šolskega svetovalnega delavca ne obrnejo tudi zato, ker ga slabo (ali pa sploh ne) poznajo ter se o svojih težavah in stiskah z njim ne želijo pogovarjati (Fox in Butler 2007, str. 106–107). Čeprav nekateri mladostniki v nepoznavanju oz. slabem poznavanju svetovalnega delavca vidijo oviro, drugi mladostniki to zaznavajo kot prednost (prav tam). Možni razlog, da se nekateri mladostniki ne odločijo za obisk šolskega svetovalnega delavca, je tudi njihov občutek, da jim šolski svetovalni delavec ne more pomagati. Takšen občutek lahko izhaja iz nezaupanja v šolskega svetovalnega delavca, nepoznavanja njegovega dela, slabih preteklih izkušenj s svetovalnim delavcem itd.

Kot opozarjajo P. Gregorčič Mrvar idr. (2020, str. 148), je za mladostnike že sama odločitev, da bodo spregovorili o svojih problemih, težka in jih lahko spravlja v dodatno stisko. Da spregovorijo o svojih težavah in stiskah, se morajo torej počutiti dovolj varne, gotove in sprejete (prav tam).

Za primerjavo navajamo ugotovitve nekaterih drugih raziskav. Raziskava *Koncept svetovalnega dela v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* kaže, da večina učencev in dijakov ni iskala nasveta ali pomoči pri šolskem svetovalnem delavcu (75,0 %) ali imela z njim daljšega svetovalnega pogovora na štiri oči (71,1 %) (Resman 1999b, str. 267). V raziskavi o vlogi svetovalne službe v šoli pa so učenci in dijaki na vprašanje o pogostosti pogovora s šolskim svetovalnim delavcem najpogosteje odgovorili, da ne gredo k njemu nikoli ali da gredo enkrat letno (63 %) (Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 148). Slaba desetina (9,6 %) jih k šolskemu svetovalnemu delavcu prihaja dnevno, tedensko oz. nekajkrat na mesec, 18,5 % učencev in dijakov pa ne ve oz. se ne spomni, ali so že kdaj šli na pogovor s svetovalnim delavcem (prav tam). V tem pogledu so zanimivi rezultati raziskave, v katero so vključili dijake dveh pekinških šol, ki kažejo, da je skoraj polovica dijakov (48,9 %) šolskega svetovalca obiskala vsaj enkrat; od teh jih je 61,2 % to storilo enkrat, 32,8 % dvakrat ali trikrat, 6 % pa štirikrat ali petkrat (Shi idr. 2014, str. 523).

Nadalje nas je zanimalo, s katerimi temami so se mladostniki obrnili po podporo k šolskemu svetovalnemu delavcu. Na to vprašanje so odgovarjali samo mladostniki, ki so že kdaj iskali pomoč ali nasvet šolskega svetovalnega delavca (n = 63). Pri tem so lahko izbrali več odgovorov.

Teme	f	f %
Šola (npr. učni (ne)uspeh, ocene, odnosi z učitelji)	46	73,0
Vrstniki (npr. odnosi s sošolci, prijatelji)	19	30,2
Psihične težave (npr. osamljenost, slaba samopodoba, strah, smrt ali bolezen pomembne osebe, duševne motnje)	10	15,9
Nasilje (npr. doma, v šoli, med vrstniki)	8	12,7
Telesne težave (npr. telesni videz, debelost, motnje hranjenja, invalidnost)	4	6,3
Samomor (npr. razmišljanje o samomoru, poskus samomora)	4	6,3
Nadaljnje šolanje in izbira poklica/drugo	3	4,8
Dom, družina (npr. odnosi s starši, brati, sestrami)	2	3,2
Ljubezen (npr. zaljubljenost, odnos fant–dekle)	2	3,2
Zasvojenost (npr. kajenje, alkohol, droga)	2	3,2
Spolna zloraba (npr. nevarnost spolne zlorabe, že storjena spolna zloraba)	1	1,6
Spolnost (npr. spolni odnosi, kontracepcija)	0	0,0
Socialna stiska (npr. nezaposlenost staršev, revščina)	0	0,0

Preglednica 2: Teme, s katerimi so se mladostniki obrnili po podporo k šolskemu svetovalnemu delavcu

Kot je razvidno iz *Preglednice 2*, se je največ (73,0 %) mladostnikov na šolskega svetovalnega delavca obrnilo z vprašanji oz. zaradi težav v zvezi s šolo (npr. zaradi učnega (ne)uspeha, ocen, odnosov z učitelji), kar je bilo tudi pričakovano. Da mladostniki iščejo pomoč pri šolski svetovalni službi predvsem takrat, ko se soočajo s šolskimi ali učnimi problemi ter izbiro nadaljnjega šolanja oz. poklica, ugotavljajo tudi Resman (1999b, str. 271), M. Mencin Čeplak (2000, str. 128–129) in P. Gregorčič Mrvar idr. (2020, str. 151).

Pogosta tema so bili tudi vrstniki (npr. odnosi s sošolci, prijatelji). Z vprašanji oz. težavami na tem področju se je na šolskega svetovalnega delavca obrnilo 30,2 % mladostnikov. Odnosi s sošolci so se kot pomembna tema pogovora med mladostniki in šolskimi svetovanimi delavci pokazali tudi v raziskavi o vlogi svetovalne službe v šoli (prav tam). Zanimivo je, da so se v raziskavi *Koncept svetovalnega dela v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* vprašanja učencev/dijakov, povezana z nesoglasji s sošolci, uvrstila med manj pogosta (Resman 1999b, str. 271).

Le redki mladostniki se na šolske svetovalne delavce obračajo z vprašanji v zvezi z ljubeznijo (3,2 %), v zvezi s spolnostjo pa sploh ne, kar smo tudi pričakovali. Ob takšnih bolj intimnih vprašanjih mladostniki podporo praviloma največkrat iščejo pri prijateljih (Rener 2000, str. 112), nekateri pa se zatekajo tudi k anonimnim oblikam pomoči (TOM 2015).

Čeprav se mladostniki v času odrasčanja srečujejo z raznovrstnimi vprašanji, dilemami in težavami, podatki kažejo, da se na šolske svetovalne delavce obračajo predvsem v zvezi z učenjem oz. šolo, redkeje pa z bolj osebnimi, intimnimi težavami (npr. v zvezi z ljubeznijo, zasvojenostjo, spolnostjo, socialno stisko). To potrjujejo tudi izsledki drugih raziskav (Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 151; Resman 1999b, str. 271–272; Vogrinc in Krek 2012, str. 45).

Ali se bo mladostnik z določenimi vprašanji obrnil na šolskega svetovalnega delavca, je verjetno zelo odvisno od zaupanja vanj. Kot ugotavlja Resman (1999b, str. 301), pri vprašanih in težavah, povezanih z učenjem in poklicnim odločanjem, učenci zaupajo šolskim svetovalnim delavcem in računajo na njihovo pomoč. »Večje pa so zadrege in nezaupanje, ko gre za intimnejša vprašanja učencev.« (Prav tam) Po mnenju avtorja (prav tam, str. 302) si lahko svetovalni delavci zaupanje pridobijo predvsem s pogostimi stiki, ob katerih učenci ugotovijo, kakšen je svetovalni delavec kot človek, oseba in osebnost.

Na koncu nas je zanimalo, kako so bili mladostniki zadovoljni s podporo šolskih svetovalnih delavcev. Pri tem smo tudi ugotavljali, ali se med učenci 8. razreda in dijaki 3. letnika pojavljajo razlike. Tudi na to vprašanje so odgovarjali samo mladostniki, ki so že kdaj iskali nasvet ali pomoč šolskega svetovalnega delavca ($n = 63$).

Zadovoljstvo mladostnikov s podporo šolskih svetovalnih delavcev		n	\bar{x}	σ	Vrednost Levenovega preizkusa		t-preizkus	g	a
					F	α			
Pogovor s šolskim svetovalnim delavcem mi je bil v pomoč.	Učenci	34	3,21	1,038					
	Dijaki	29	3,52	0,911					
	Skupaj	63	3,35	0,986	0,294	0,590	-1,255	61	0,214
Pogovor s šolskim svetovalnim delavcem mi je bil prijeten.	Učenci	34	3,15	1,105					
	Dijaki	29	3,55	0,870					
	Skupaj	63	3,33	1,016	0,826	0,367	-1,595	61	0,116
Tudi v prihodnje bi se po nasvet ali pomoč obrnil na šolskega svetovalnega delavca.	Učenci	34	2,71	1,115					
	Dijaki	29	3,45	0,910					
	Skupaj	63	3,05	1,084	1,053	0,309	-2,862	61	0,006

Preglednica 3: Povprečne vrednosti strinjanja s trditvami o zadovoljstvu mladostnikov s podporo šolskih svetovalnih delavcev ter preverjanje razlik med učenci in dijaki v povprečnih vrednostih

Iz Preglednice 3 je razvidno, da anketirani mladostniki vse trditve o zadovoljstvu s podporo šolskega svetovalnega delavca vrednotijo s povprečnimi vrednostmi, višjimi od 3, kar pomeni, da so bili s podporo šolskega svetovalnega delavca na splošno zadovoljni.

Statistično pomembna razlika med učenci in dijaki glede tega, kako so bili zadovoljni s podporo šolskih svetovalnih delavcev, se je pokazala le pri trditvi »Tudi v prihodnje bi se po nasvet ali pomoč obrnil na šolskega svetovalnega delavca.«, in sicer se z omenjeno trditvijo bolj strinjajo dijaki kot učenci (učenci: $\bar{x} = 2,71$; $\sigma = 1,115$; dijaki: $\bar{x} = 3,45$; $\sigma = 0,910$). Pri drugih trditvah t-preizkus ni pokazal statistično pomembnih razlik.

Zadovoljstvo mladostnikov s podporo svetovalnih delavcev je ključno za uspešno delovanje šolske svetovalne službe. Po besedah Resmana (1999b, str. 274) je zadovoljstvo učencev in dijakov vezano predvsem na občutje in spoznanje, da jim je pogovor s svetovalnim delavcem pomagal. Anketirani mladostniki se v precejšnji meri strinjajo s tem, da jim je bil pogovor s šolskim svetovalnim delavcem v pomoč

($\bar{x} = 3,35$; $\sigma = 0,986$), kar se ujema s podatki drugih raziskav. Po podatkih raziskave o vlogi svetovalne službe v šoli se kar 69,4 % učencev/dijakov strinja oz. povsem strinja s tem, da jim pogovor s svetovalnim delavcem pomaga (Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 154). Podatki raziskave *Koncept svetovalnega dela v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* pa kažejo, da pogovor s svetovalnim delavcem vedno ali največkrat pomaga 44,5 % učencem/dijakom (Resman 1999b, str. 274).

Splošno zadovoljstvo mladostnikov je odvisno tudi od tega, kakšen se jim je zdel pogovor s šolskim svetovalnim delavcem (ali jim je bil prijeten ali neprijeten). Anketirani mladostniki se precej strinjajo s trditvijo, da jim je bil pogovor s šolskim svetovalnim delavcem prijeten ($\bar{x} = 3,33$; $\sigma = 1,016$). Da so za večino učencev/dijakov obiski pri svetovalnem delavcu in pogovori z njim prijetni, kažejo tudi podatki nekaterih drugih raziskav. V raziskavi o vlogi svetovalne službe v šoli se dobra polovica (51 %) učencev/dijakov ne strinja ali sploh ne strinja s trditvijo, da so pogovori s svetovalnim delavcem zanje neprijetni (Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 154). Podobno kaže tudi raziskava *Koncept svetovalnega dela v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah*, v kateri 21,5 % učencev/dijakov poroča, da so obiski in pogovori s svetovalnim delavcem redko neprijetni, 40 % pa, da nikoli (Resman 1999b, str. 274).

Prijeten pogovor mladostnikov s šolskim svetovalnim delavcem, ki jim je po vrhu še v pomoč pri obvladovanju težav in stisk, pomeni za mladostnike ugodno izkušnjo. Ugodne izkušnje so po besedah Resmana (prav tam, str. 273) »najboljša ‚reklama‘ za ustvarjanje ugleda in oblikovanje zaupanja učencev v svetovalne delavce«. Velja pa tudi obratno – neugodne izkušnje odvrčajo učence od tega, da bi obiskali svetovalnega delavca, in s tem zapirajo vrata svetovalne službe za učence (prav tam). Na podlagi zapisanega lahko torej sklepamo, da se bodo mladostniki, ki so bili do zdaj zadovoljni s prejeto podporo šolskih svetovalnih delavcev, verjetno tudi v prihodnje obračali nanje. Odgovori kažejo, da bi se precej mladostnikov tudi v prihodnje po nasvet ali pomoč obrnilo na šolskega svetovalnega delavca ($\bar{x} = 3,05$; $\sigma = 1,084$), kar je spodbudno. Vendar pa to bolj velja za dijake kot učence (učenci: $\bar{x} = 2,71$; $\sigma = 1,115$; dijaki: $\bar{x} = 3,45$; $\sigma = 0,910$).

Sklenemo lahko, da so bili anketirani mladostniki na splošno zadovoljni s podporo šolskih svetovalnih delavcev. Do podobnih ugotovitev so prišli tudi v raziskavi *Koncept svetovalnega dela v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (prav tam, str. 274), ki kaže, da je skoraj polovica učencev/dijakov (44,9 %) vedno ali največkrat zadovoljna s pomočjo, ki jo dobijo od svetovalnega delavca, 18,8 % učencev/dijakov pa je s to pomočjo zadovoljnih le redko ali pa sploh nikoli (prav tam). D. Gallant in J. Zhao (2011, str. 97) pa sta ugotovili, da je z dejavnostmi šolske svetovalne službe zadovoljna več kot polovica mladostnikov (59 %).

Sklep

Rezultati raziskave kažejo, da mladostniki šolske svetovalne delavce v manjši meri prepoznavajo kot možen vir podpore pri spoprijemanju z razvojnimi nalogami in izzivi v odraščanju. Čeprav je šolska svetovalna služba pri nas sestavni del vsake šole, v kateri mladostniki preživijo velik del časa, se ti nanjo obrnejo precej redko,

več kot polovica mladostnikov (62,0 %) pa tega ni storila še nikoli. Podpore šolskega svetovalnega delavca najpogosteje iščejo pri vprašanih oz. težavah, povezanih s šolo, redkeje pa ob bolj osebnih, intimnih težavah (vrstniški odnosi, psihične težave, nasilje itd.). Z dobljeno podporo šolskih svetovalnih delavcev so bili mladostniki na splošno sicer zadovoljni. Pogovor s šolskim svetovalnim delavcem je bil mladostnikom prijeten in tudi v pomoč. Nekateri mladostniki bi se na šolskega svetovalnega delavca po nasvet ali pomoč obrnili tudi v prihodnje. Zanimivo je, da to zadnje bolj velja za dijake kot učence.

Na podlagi rezultatov ugotavljamo, da določen prepad med šolskimi svetovalnimi delavci in učenci/dijaki še vedno obstaja (Resman 1999b, str. 301) in da se na področju podpore mladostnikom ob težavah in stiskah na strani šolske svetovalne službe v zadnjih dveh desetletjih ni veliko spremenilo (prim. Resman idr. 1999). Mladostniki se še vedno precej redko obrnejo na šolskega svetovalnega delavca, če pa že, še vedno predvsem v zvezi s šolo. Da mladostniki ne iščejo podpore pri šolskem svetovalnem delavcu, ni problematično, če svoje težave uspešno rešujejo sami ali ob podpori drugih oseb (npr. družine, vrstnikov). Nekateri mladostniki pa se za obisk šolskega svetovalnega delavca ne odločijo iz drugih razlogov (npr. nezaupanje, stigma). Zato bi bilo treba poiskati načine, kako šolske svetovalne delavce približati mladostnikom in zmanjšati stigmatizacijo, ki jim jo prinaša obisk svetovalne službe. Smiselno bi bilo tudi preučiti, kako (in če sploh) šolski svetovalni delavci iščejo pot do tistih mladostnikov, ki sicer potrebujejo njihovo podporo in si jo tudi želijo, vendar pa sami ne zaprosijo zanjo.

Nekatere raziskave kažejo, da šolski svetovalni delavci veliko časa namenjajo kurativnemu delu z učenci/dijaki, manj pogosto pa se posvečajo razvojno-preventivnemu delu in delu s celotnimi populacijami učencev/dijakov ter delu v posameznih oddelkih (Gregorčič Mrvar in Šarič 2018, str. 26; prim. Bezič 2008; Resman idr. 1999; Vogrinc in Krek 2012). Da bi učenci/dijaki šolsko svetovalno službo bolj prepoznali kot pomemben vir podpore pri spoprijemanju z razvojnimi nalogami in izzivi v odraščanju, bi bilo smiselno, da šolski svetovalni delavci več časa namenijo razvojno-preventivnim dejavnostim in delu s celotnimi populacijami učencev/dijakov ter delu v posameznih oddelkih. Tako bi vstopali v stik s širšo populacijo mladostnikov in poskrbeli za večjo prepoznavnost dela šolske svetovalne službe. Mladostniki pa bi lahko tako večkrat navezali stik s šolskim svetovalnim delavcem, ga bolje spoznali, vzpostavili (in krepili) zaupanje vanj in v njegovo strokovno usposobljenost ter pridobili številne izkušnje z njim. Vse to bi lahko mladostnike spodbudilo k temu, da bi se s svojimi vprašanji, težavami in stiskami (tudi bolj intimnimi) pogosteje obračali k šolskim svetovalnim delavcem po podporo. Kot ugotavljajo nekateri avtorji (Fox in Butler 2007, str. 107; Gregorčič Mrvar idr. 2020, str. 156), si tega, da bi šolski svetovalni delavci večkrat prišli v razred, sodelovali pri izvedbi razrednih ur ali izvedbi delavnice z vsemi učenci, želijo tudi mladostniki. Vprašanje pa je, ali si tega želijo tudi šolski svetovalni delavci, saj praksa in raziskave kažejo, da so že zdaj močno obremenjeni s številnimi koordinacijskimi in administrativnimi nalogami ter individualnimi (kurativnimi) obravnavami učencev/dijakov z različnimi težavami (Gregorčič Mrvar idr. 2019).

Literatura in viri

- Barle, Š. (2020). *Podpora šolskih svetovalnih delavcev pri soočanju mladostnikov z razvojnimi nalogami v odraščanju*. Magistrsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- Bezić, T. (2008). Razvoj in spremljanje delovanja mreže svetovalnih služb. *Sodobna pedagogika*, 59, št. 2, str. 60–80.
- Bor, R., Ebner-Landy, J., Gill, S. in Brace, C. (2002). *Counselling in school*. London: Thousand Oaks; New Delhi: SAGE.
- Fox, C. L. in Butler, I. (2007). »If you don't want to tell anyone else you can tell her«: young people's views on school counselling. *British Journal of Guidance & Counselling*, 35, št. 1, str. 97–114.
- Gallant, D. J. in Zhao, J. (2011). High school students' perceptions of school counseling services: Awareness, use, and satisfaction. *Counseling Outcome Research and Evaluation*, 2, št. 1, str. 87–100.
- Glonar-Vodopivec, M. (2001). Spremnna beseda. V: A. Braconnier. *Kako razumeti mladostnika: priložnik za starše otrok, starih od 10 do 25 let*. Tržič: Učila, str. 17–20.
- Gregorčič Mrvar, P. (2015). Učinkovitost svetovanja mladim po telefonu. V: A. Mrgole, Z. Švaljek, A. Vilotič in N. Breitenberger (ur.). *Odgovori sodobnim izzivom odraščanja: zbornik ob 25-letnici delovanja TOM telefona*. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije, str. 181–193.
- Gregorčič Mrvar, P. in Šarič, M. (2018). Šolska svetovalna služba danes: analiza rezultatov raziskave o vlogi svetovalne službe v šoli. *Šolsko svetovalno delo: revija za svetovalne delavce v vrtcih, šolah in domovih*, 22, št. 2, str. 20–27.
- Gregorčič Mrvar, P., Kalin, J., Resman, M., Skubic Ermenc, K., Lesar, I., Bezić, T., Erjavec Bartolj, A., Ažman, T., Smolič, A. in Koderman, M. (2019). *Zaključki okrogle mize: Pomen in vloga pedagoga kot svetovalnega delavca v vzgojno-izobraževalnih ustanovah*. Dostopno na: <http://www.zdpds.si/2019-05-22/zakljucki-okrogle-mize-pomen-in-vloga-pedagoga/> (pridobljeno 6. 9. 2020).
- Gregorčič Mrvar, P., Jeznik, K., Kalin, J., Kroflič, R., Mažgon, J., Šarič, M. in Šteh, B. (2020). *Šolska svetovalna služba: stanje in perspektive*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- Gregorič Kumperščak, H. (2012). Med depresijo, adolescenčno krizo, samopoškodovalnim in samomorilnim vedenjem. V: J. Dolinšek (ur.). *Tuberkuloza otrok – čas za nove smernice?; Samopoškodovalno vedenje in depresija pri otrocih in mladostnikih; Novost v pediatrični gastroenterologiji: zbornik predavanj. XXII. srečanje pediatrov v Mariboru*. Maribor: Univerzitetni klinični center, str. 91–96.
- Gutgesell, M. E. in Payne, N. (2004). Issues of adolescent psychological development in the 21st century. *Pediatrics in Review*, 25, št. 3, str. 79–85.
- Horvat, L. in Magajna, L. (1987). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Knight, K., Gibson, K. in Cartwright, C. (2018). »It's like a refuge«: Young people's relationships with school counsellors. *Counselling and Psychotherapy Research*, 18, št. 4, str. 377–386.
- Mikuš Kos, A. (2017). *Duševno zdravje otrok današnjega časa*. Radovljica: Didakta.

- Nastran Ule, M. (2002). Spremembe odraščanja v sodobnih družbah tveganj. *Socialna pedagogika*, 6, št. 3, str. 221–238.
- Pinter, B. (2015). Spolnost in telesno dozorevanje mladih. V: A. Mrgole, Z. Švaljek, A. Vilotič in N. Breitenberger (ur.). *Odgovori sodobnim izzivom odraščanja: zbornik ob 25-letnici delovanja TOM telefona*. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije, str. 35–45.
- Programske smernice: svetovalna služba v osnovni šoli* (2008a). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Programske smernice: svetovalna služba v srednji šoli* (2008b). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Renner, T. (2000). Ranljivost, mladi in zasebno okolje. V: M. Ule, T. Renner, M. Mencin Čeplak in B. Tividar (ur.). *Socialna ranljivost mladih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino: Aristej, str. 91–118.
- Resman, M. (1999a). Pojem in karakteristike šolskega svetovanja. V: M. Resman, J. Bečaj, T. Bezić, G. Čačinovič-Vogrinič in J. Musek (ur.). *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, str. 67–84.
- Resman, M. (1999b). Stališča in potrebe učencev. V: M. Resman, J. Bečaj, T. Bezić, G. Čačinovič-Vogrinič in J. Musek (ur.). *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, str. 261–302.
- Resman, M., Bečaj, J., Bezić, T., Čačinovič-Vogrinič G. in Musek, J. (1999). *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Sagadin, J. (1993). *Poglavja iz metodologije pedagoškega raziskovanja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Shi, Q., Liu, X. in Leuwerke, W. (2014). Students' perceptions of school counselors: An investigation of two high schools in Beijing, China. *The Professional Counselor*, 4, št. 5, str. 519–530.
- Šarić, M., Jeznik, K., Mažgon, J. in Gregorčič Mrvar, P. (2020). »I know we've got someone in the school I can trust«: Students' attitudes towards school counselling services in Slovenian schools. *Pedagogika*, 137, št. 1, str. 117–137.
- TOM. (2015). Dostopno na: <https://zpm-mb.si/programi/tom-telefon-za-otroke-in-mladostnike/> (pridobljeno 7. 10. 2020).
- Ule, M. (2012). Rekonstrukcija mladosti in mladine v slovenski družbi v času tranzicije. *Družboslovne razprave*, 28, št. 70, str. 7–25.
- Vogrinc, J. in Krek, J. (2012). *Delovanje svetovalne službe: analiza ključnih dejavnikov zagotavljanja kakovosti znanja v vzgojno-izobraževalnem sistemu*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja /ZOFVI/* (2017). Uradni list RS, št. 25/17. Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445> (pridobljeno 18. 9. 2020).
- Zupančič, M. (2009). Opredelitev razvojnega obdobja in razvojne naloge v mladostništvu. V: L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (ur.). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete: Rokus Klett, str. 511–524.
- Zupanič, T. in Jeriček Klanšček, H. (2012). Uvod in metodologija. V: H. Jeriček Klanšček, H. Koprivnikar, T. Zupanič, V. Pucelj in M. Bajt (ur.). *Spremembe v vedenjih, povezanih z zdravjem mladostnikov v Sloveniji v obdobju 2002–2010*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja, str. 23–29.

Špela BARLE (Stane Žagar Primary School, Kranj, Slovenia)

SCHOOL COUNSELLING SERVICE AS A SOURCE OF SUPPORT FOR ADOLESCENTS IN COPING WITH DEVELOPMENTAL TASKS AND CHALLENGES IN GROWING UP

Abstract: In this paper, we focus on the school counsellors' support to adolescents in coping with developmental tasks and challenges in growing up. In the theoretical part, we show that adolescents in the process of growing up face various developmental tasks and challenges. They are mainly supported by people in their immediate living environment (family, friends), but also by the school counselling service. In the empirical part, we find out how often adolescents turn to school counsellors for support, with which topics, and how satisfied they are with that support. The results of the research show that adolescents rarely turn to school counsellors for support. If so, this is mostly related to school. Adolescents are generally satisfied with the support received from school counsellors. We find out that young people are less likely to recognize school counsellors as a possible source of support in dealing with developmental tasks and challenges in growing up. Therefore, it would be sensible to strengthen the development and prevention activities of school counsellors and work in individual departments, and thus ensure greater visibility of school counsellors as an important source of support for adolescents growing up.

Keywords: adolescents, developmental tasks, problems, hardships, sources of support, school counsellors

E-mail for correspondence: spela.barle@gmail.com